

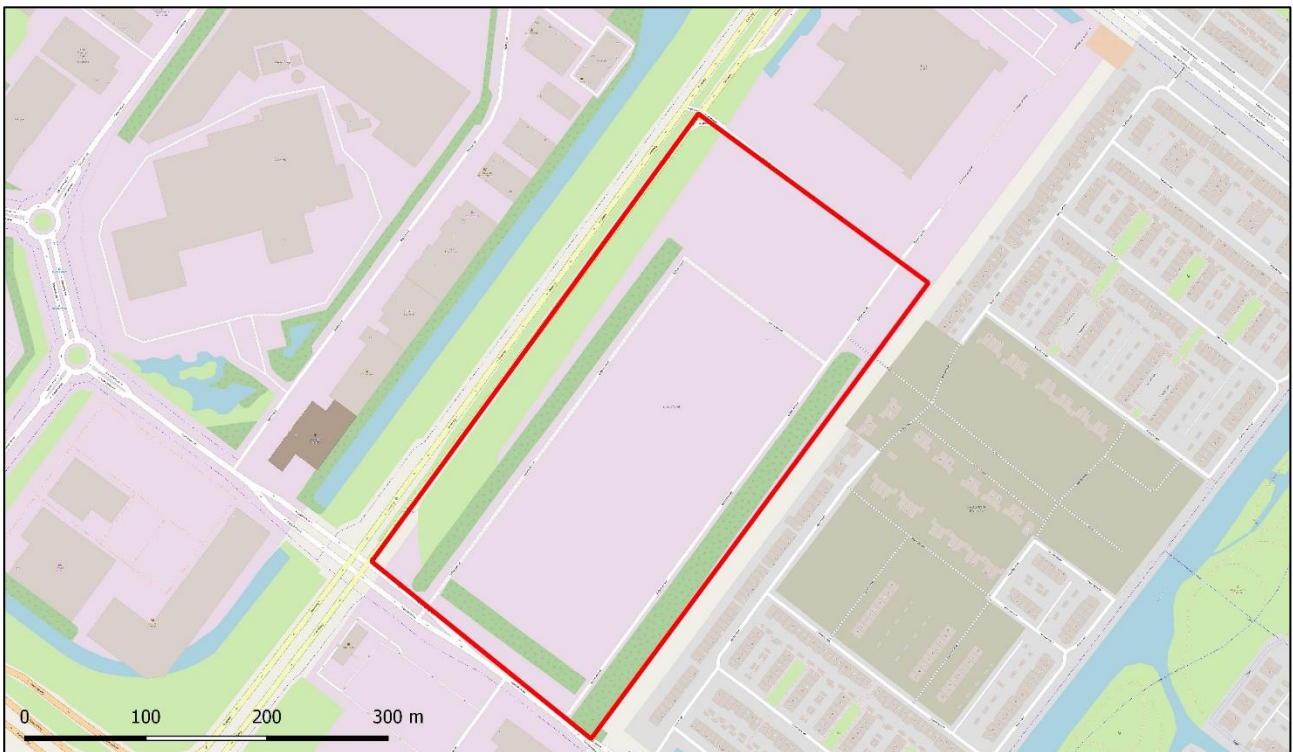
Notitie

Opdrachtgever: Dhr. H. Baas, gemeente Zoetermeer
Auteur: N. Godijn
Betreft: Quick scan Dwarstocht Zoetermeer
Projectnummer: 1626
Datum: 15 februari 2018
Status: definitief

bezoekadres:
Natuurhistorisch Museum Rotterdam
Westzeedijk 345
3015 AA Rotterdam
telefoon: 010 – 266 04 70
e-mail: info@bureaustadsnatuur.nl
www.bureaustadsnatuur.nl

Inleiding

In het kader van voorgenomen ruimtelijke ontwikkelingen in Oosterheem / Dwarstocht in Zoetermeer is door Bureau Stadsnatuur een verkennend ecologisch onderzoek (quick scan) uitgevoerd in relatie tot de Wet natuurbescherming (Wnb). Het plangebied omvat het perceel tussen de Oostweg, de Franklinstraat, de Galvanistraat en het Aralmeer (Figuur 1). Hier staat de bouw van een woonwijk gepland, waardoor de huidige inrichting van het terrein zal komen te verdwijnen. Het doel van dit onderzoek is te bepalen wat hier de potenties zijn voor wettelijk beschermde functies uit de Wnb en in hoeverre dit conflicteert met de voorgenomen ontwikkelingen. Voorliggende notitie beschrijft de bevindingen.

Figuur 1. Ligging van het plangebied.

Methodiek

Op 2 februari 2018 is een veldbezoek gebracht aan het plangebied. Tijdens het bezoek is beoordeeld:

- Of er beschermde flora en/of fauna aanwezig is in het plangebied of in de directe omgeving;
- Of het plangebied potentie heeft als leefgebied van soorten met een beschermde status volgens de Wnb, waarbij met name aandacht uitging naar jaarrond beschermde (verblijfs-)functies van bomen voor vogels en vleermuizen, evenals de mogelijkheden voor Rugstreeppadden;
- Voor welke functies het plangebied voor betreffende soorten in aanmerking komt.

Ter ondersteuning van het veldwerk is literatuuronderzoek verricht door het raadplegen van landelijke en regionale verspreidingsatlassen.

Een ander onderdeel van dit onderzoek is de toetsing of de voorgenomen activiteiten in het plangebied een effect kunnen hebben op beschermde natuurgebieden. Binnen de Europese Unie is een netwerk van beschermde natuurgebieden opgezet dat dient ter bescherming van verschillende habitats en plant- en diersoorten, de zogenoemde Natura 2000-gebieden. Bij activiteiten die een negatief effect kunnen hebben op de instandhoudingsdoelstellingen in Natura 2000-gebieden is een traject van vervolgonderzoek noodzakelijk. Dit geldt ook indien de activiteiten plaatsvinden buiten een beschermd gebied maar waar door externe werking alsnog de doelstellingen in het geding zijn. Daarnaast is er een nationaal netwerk van natuurgebieden vastgesteld: het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen Ecologische Hoofdstructuur). Deze vorm van gebiedsbescherming is uitsluitend van toepassing in het geval dat de activiteiten binnen de begrenzings van een dergelijk gebied vallen. Hier wordt getoetst conform het 'nee, tenzij'-regime: activiteiten met een significant negatief effect op het karakter en functioneren van het natuurnetwerk zijn niet toegestaan, tenzij deze een groot openbaar belang dienen en er geen alternatieven zijn (Ministerie van Infrastructuur en Milieu 2012). Eventuele effecten als gevolg van externe werking zijn in een NNN-gebied niet relevant, activiteiten buiten de begrenzings hoeven dus niet te worden beoordeeld.

Tot slot worden de voorgenomen activiteiten getoetst aan de veldgidssoorten, de groenkaart en de gedragscode die gezamenlijk het biodiversiteitsbeleid van de gemeente Zoetermeer vertegenwoordigen.

Op basis van het voorgaande wordt bepaald of vervolgonderzoek naar de aanwezigheid van beschermde flora en/of fauna noodzakelijk is.

Figuur 2. Overzicht van het plangebied, grotendeels begroeid met een ruderaal vegetatie.

Resultaten

Het plangebied betreft een braakliggend terrein dat grotendeels begroeid is met een ruderaal vegetatie van Riet, zeggen en biezten (Figuur 2). Aan de randen is enige opslag van wilg en braam aanwezig, in het centrum bevindt zich een klein gronddepot met enkele plassen door stagnerend regenwater. Aan drie zijden worden de buitencontouren gevormd door aarden wallen met een houtige beplanting van struiken en volgroeide bomen in laanverband.

Vogels

Het terrein biedt een potentieel broedbiotoop aan diverse vogelsoorten met een voorkeur voor ruigten en struwelen, waaronder Blauwborst, Rietgors, Zwartkop en Merel (Bijlsma *et al.* 2001). Voorbereidende werkzaamheden waarbij de gesteldheid van het terrein wordt aangetast dienen buiten het broedseizoen plaats te vinden. Voor een aantal vogelsoorten die geregeld terugkeren naar dezelfde voortplantingslocatie zijn de nesten jaarrond beschermd (Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit 2009) (Figuur 3). Ten tijde van het veldbezoek werden enkele kraaiennesten, een eksternest en een houtduifnest aangetroffen; geen van deze nesten geniet enige vorm van bescherming zolang deze niet in gebruik zijn. Er is geen indicatie voor de aanwezigheid van een voortplantingslocatie van Boomvalk, Buizerd, Ransuil of Sperwer. Vestiging van een van deze soorten is echter niet ondenkbaar; indien de kapwerkzaamheden plaatsvinden na het broedseizoen van 2018 dient dit nogmaals te worden uitgesloten. Voor Huismus geldt dat op alle verblijfplaatsen een jaarronde bescherming van toepassing is, waaronder ook rust- en foerageerlocaties. In de directe omgeving van het plangebied komt deze soort niet voor, risico's ten aanzien van Huismus worden dan ook niet verwacht.

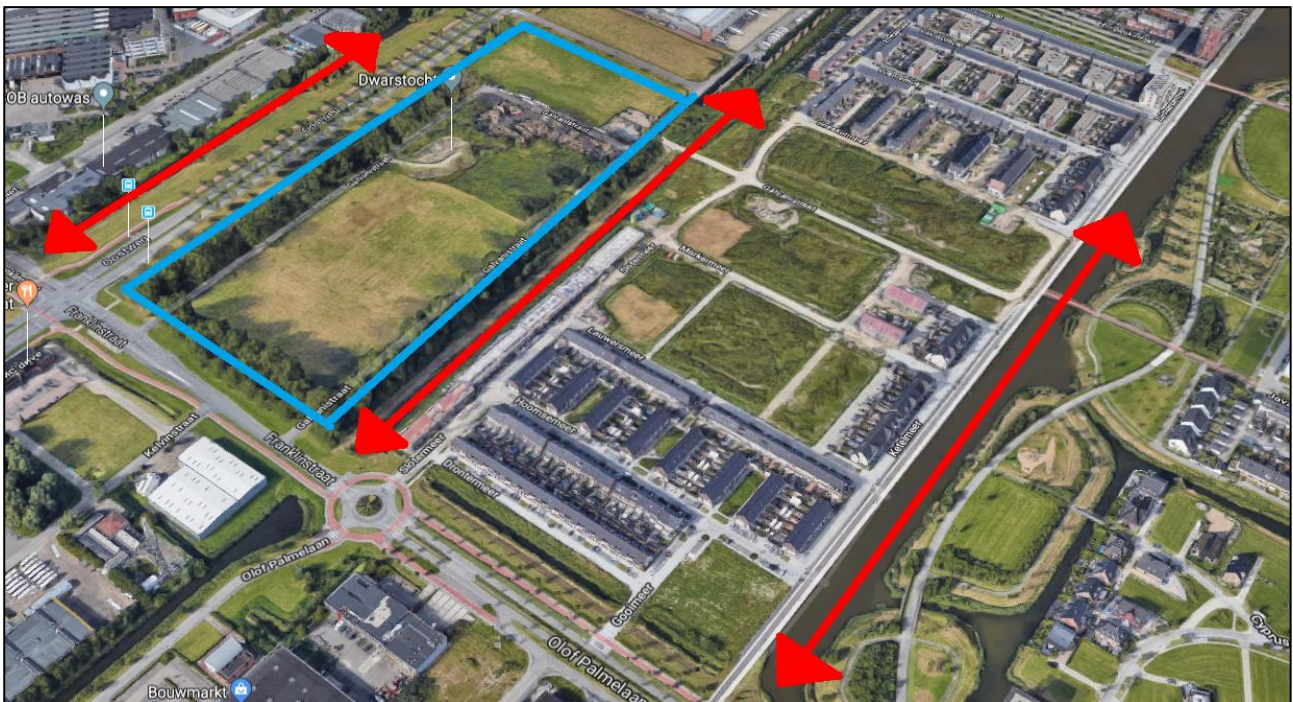
Figuur 3. Kraaiennest in de bomenlaan.

Vleermuizen

Alle in Nederland voorkomende vleermuizen zijn strikt beschermd. Dit geldt niet alleen voor de dieren zelf maar ook voor hun leefgebied. Daarin worden drie functies onderscheiden: foerageergebied, vliegrouete en verblijfplaats. Voor zowel foerageergebieden als vliegroutes geldt dat zij een essentieel onderdeel moeten zijn van een leefgebied voor vleermuizen om voor een beschermde status in aanmerking te komen. Verblijfplaatsen genieten per definitie een jaarrond beschermde status. Het urbane milieu van Zoetermeer behoort tot het bekende verspreidingsgebied van Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Watervleermuis, Rosse vleermuis en Laatvlieger. Voorts zijn Gewone grootvleermuis en Tweekleurige vleermuis hier een enkele keer vastgesteld (Mostert & Willemsen 2011, Broekuizen *et al.* 2016).

Het plangebied kan voor al de soorten worden beschouwd als marginaal foerageergebied; er zijn geen donkere wateroppervlakten aanwezig en het voedselaanbod is vermoedelijk beperkt aangezien de ruigtevegetatie geen mogelijkheden biedt voor een rijke insectenfauna. Het criterium van essentieel vervalt doordat zich in de nabije omgeving overtreffende foerageergebieden bevinden, bijvoorbeeld in de parken, groenzones en buitengebieden van Zoetermeer.

De bomenlanen aan de buitencontouren vertegenwoordigen een nogal geïsoleerd lijnvormig element met weinig aansluiting op voor vleermuizen interessante biotopen. Uitzondering hierop vormt de oostelijke bomenrij parallel aan de watergang. Donkere corridors met een lijnvormig element en een watergang vervullen geregeld een rol als vliegroute. In dit geval kan echter geen sprake van een essentiële vliegroute, aangezien de nabijgelegen watergangen parallel aan de Oostweg en aan het Heempad deze functie eveneens kunnen vervullen (Figuur 4).

Figuur 4. Verschillende hypothetische vliegroutes voor vlermuizen (rode pijlen) in relatie tot het plangebied (blauwe lijn) (Google Maps).

In de bomenrij van de buitencontouren zijn geen potenties voor verblijfplaatsen van boom-bewonende vlermuizen aangetroffen. Rottingsholten, spechtengaten, stamscheuren, plakoksels, loszittende schors of anderszids mogelijkheden om beschutting te bieden aan vlermuizen zijn afwezig. Wel vertonen drie volgroeide populieren op de kopse kanten een verminderde vitaliteit door aantasting van de schors van de zijtakken (Figuur 5). Hoewel hierbij delen van de schors loslaten wordt dit niet beschouwd om te dienen als verblijfplaats voor vlermuizen. Verblijfplaatsen van boom-bewonende vlermuizen bevinden zich in de regel in de hoofdstam.

Figuur 5. Aantasting van de schors van de zijtakken van enkele populieren.

Grondgebonden zoogdieren

Tijdens het veldbezoek is vastgesteld dat het plangebied (onderdeel van het) leefgebied vormt voor onder andere Haas, Konijn en Veldmuis. Voor deze soorten is in Zuid-Holland een vrijstelling van de verbodsbepalingen uit artikel 3.10 Wnb verleend in het kader van ruimtelijke ontwikkelingen en bestendig beheer en onderhoud. Derhalve levert aanwezigheid van deze soorten geen restricties op voor de voorgenomen activiteiten. Wel geldt te allen tijde de zorgplicht.

Uit de nabije omgeving van het plangebied is het voorkomen van strikt beschermde zoogdieren waaronder Steenmarter niet bekend (Mostert & Willemsen 2011, Broekuizen *et al.* 2016). De huidige situatie geeft geen aanleiding hier anders over te oordelen; beperkingen worden dan ook niet verwacht.

De aarden wallen inclusief beplanting vormen een potentieel leefgebied voor de veldgidssoorten Bunzing, Hermelijn en Wezel; het ruigteterrein biedt voor hen kansen als foerageergebied. Voor deze soorten geldt eveneens de vrijstelling van artikel 3.10 Wnb.

Amfibieën

De plassen met stagnerend regenwater kunnen een voortplantingswater vormen voor amfibieën zoals Bruine kikker en Gewone pad. Voor deze soorten is in Zuid-Holland een vrijstelling van de verbodsbepalingen uit artikel 3.10 Wnb verleend in het kader van ruimtelijke ontwikkelingen en bestendig beheer en onderhoud. Derhalve levert aanwezigheid van deze soorten geen restricties op voor de voorgenomen activiteiten. Wel geldt te allen tijde de zorgplicht.

In de directe omgeving van het plangebied is in de afgelopen jaren voortplanting van de Rugstreeppad vastgesteld, meest recent in 2017. Deze soort is strikt beschermd middels de Habitatrichtlijn bijlage IV, welke in de Nederlandse wetgeving is geïmplementeerd middels het beschermingsregime van artikel 3.5 Wnb. De voortplantingslocaties betrof telkens terreinen waar als gevolg van woningbouw een geschikt habitat ontstond, met name pionierbiotopen. Met successie van de vegetatie in zowel het landhabitat als de voortplantingswateren neemt de geschiktheid voor Rugstreeppadden af (Creemers & Van Delft 2009). In het plangebied kan allermint worden gesproken van een pionierbiotoop, waardoor aanwezigheid van deze soort niet in lijn der verwachting ligt. Uitzondering hierop vormen de door regenwater gevoedde plassen, welke na gedeeltelijk indrogen tijdelijk een voortplantingswater kunnen vormen; de naastgelegen grondhopen kunnen fungeren als overwinteringsplaats (Figuur 6).

Figuur 6. Dergelijke tijdelijke wateren en grondhopen vormen een geschikte voortplanting- en overwinteringsbiotoop voor Rugstreeppadden.

In de afgelopen jaren is de omgeving van Oosterheem in het kader van andere projecten intensief afgezocht op aanwezigheid van Rugstreeppadden. Hierbij is geen enkele keer een exemplaar gehoord of gezien binnen het plangebied, wat het vermoeden bevestigt dat het marginaal biotoop vormt voor de Rugstreeppad (Figuur 7). Hoewel theoretisch geschikt kan op basis van de beschikbare gegevens vanaf 2010 worden beargumenteerd dat plangebied Dwarstocht geen onderdeel van het leefgebied vormt voor de Rugstreeppad.

Figuur 7. Rugstreeppad in Zoetermeer, periode 2010-2016. Rode stip: waarneming Rugstreeppad, rode lijn: plangebied Dwarstocht. Het is relevant te vermelden dat een groot deel van het waarnemingsgebied grenzend aan Dwarstocht inmiddels is bebouwd en er door middel van schermen in 2017 voor is gezorgd dat zich geen exemplaren meer konden vestigen.

Om aantoonbaar zorgvuldig te werken verdient het de aanbeveling om alsnog mitigerende maatregelen te treffen. Dit dient in de eerste plaats te gebeuren door het voorkomen van vestiging in het plangebied met de plaatsing van paddenschermen (met name aan noord- en oostzijde). In enig stadium van de voorgenomen activiteiten zal het terrein aantrekkelijk worden voor Rugstreeppadden. Of dit nu na voorbelasting is of na het verwijderen van de huidige vegetatie, ook dan is het gebruik van schermen een noodzaak. De huidige plassen en grondhopen in het terrein dienen te worden geëgaliseerd buiten de kritische periode (niet in de voortplantings- of overwinteringsperiode). Bij voorkeur vindt dit plaats in april (mits er geen broedvogels aanwezig zijn) of in een droge periode in de zomer onder begeleiding van een ter zake kundige. Tot slot kan ook compensatie worden overwogen door in de nieuwe situatie een voortplantingsplaats voor Rugstreeppad te realiseren; gezien de situatie is dit echter niet verplicht.

Vaatplanten

Binnen het plangebied zijn geen groeiplaatsen bekend van plantensoorten met een strikt beschermde status middels de Wnb. De huidige staat van het terrein geeft geen aanleiding hier anders over te oordelen; beperkingen worden dan ook niet verwacht.

Uit de nabije omgeving zijn groeiplaatsen van veldgidssoorten bekend, waaronder Rietorchis, Brede orchis en Harige ratelaar; deze soorten ontbreken eveneens in het plangebied.

Overige soorten

De huidige biotoop binnen het plangebied is niet geschikt als leefgebied voor beschermde soorten uit de soortgroepen, mossen, zeezoogdieren, reptielen, vissen, mollusken, dagvlinders, libellen en kevers.

Voor wat betreft de veldgidssoorten moet de Sikkelsprinkhaan nog worden genoemd; deze soort heeft een sterke voorkeur voor braakliggende terreinen, het plangebied is bij uitstek geschikt als leefgebied.

Beschermde natuurterreinen

Het plangebied bevindt zich niet binnen de begrenzings van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied is 'De Wilck' nabij Zoeterwoude, gelegen op ruim zes kilometer afstand. Gezien de aard van de werkzaamheden en de tussenliggende afstand tot het N2000-gebied worden negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen op voorhand uitgesloten.

Groenbeleid Zoetermeer

Gemeente Zoetermeer voert een biodiversiteitsbeleid in de buitenruimte. Aan de basis daarvan liggen de veldgidssorten, vermeld in de Veldgids beschermde flora en fauna in Zoetermeer (Vos & Szegedi 2011). Hoewel een deel van deze soorten niet wettelijk beschermd is wil de gemeente zich inzetten voor een duurzame populatie.

Tabel 1. Potentiële soorten binnen het plangebied met hun wettelijk beschermde status, een Rode Lijst-status of een vermelding als veldgidssort.

soortnaam:	Wet natuurbescherming	Rode Lijst:	veldgidssort:
Vogels			
Boomkruiper	Wnb 3.1	-	ja
Boomvalk	Wnb 3.1 jaarrond	kwetsbaar	ja
Buizerd	Wnb 3.1 jaarrond	-	ja
Ekster	Wnb 3.1	-	ja
Groene specht	Wnb 3.1	-	ja
Grote bonte specht	Wnb 3.1	-	ja
Kneu	Wnb 3.1	gevoelig	-
Koolmees	Wnb 3.1	-	ja
Pimpelmees	Wnb 3.1	-	ja
Ransuil	Wnb 3.1 jaarrond	kwetsbaar	ja
Sperwer	Wnb 3.1 jaarrond	-	ja
Zwarte kraai	Wnb 3.1	-	ja
Zoogdieren			
Bunzing	Wnb 3.10*	-	ja
Gewone dwergvleermuis	Wnb 3.5, HR-IV	-	ja
Hermelijn	Wnb 3.10*	gevoelig	ja
Konijn	Wnb 3.10*	gevoelig	-
Ruige dwergvleermuis	Wnb 3.5, HR-IV	-	ja
Wezel	Wnb 3.10*	gevoelig	ja
Amfibieën			
Rugstreepad	Wnb 3.5, HR-IV	gevoelig	ja
Insecten			
Sikkelsprinkhaan	-	-	ja

Conclusies

- Er zijn geen nesten aanwezig van jaarrond beschermde vogelsoorten.
- Het terrein is geschikt als broedbiotoop voor een reeks aan vogelsoorten, zowel in het ruderaal terrein als in de omringende beplanting. Werkzaamheden dienen buiten het broedseizoen aan te vangen.
- Het terrein biedt geen potenties als essentieel foerageergebied en/of essentiële vliegroutes voor vleermuizen.
- Het terrein bezit geen potenties voor de aanwezigheid van verblijfplaatsen voor vleermuizen.
- Het gebied biedt een potentieel leefgebied voor diverse algemene zoogdieren en amfibieën. Voor dergelijke soorten geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen. De bepalingen uit de zorgplicht blijven echter wel van toepassing.
- Het plangebied bezit een zeer beperkte potentie als onderdeel van het leefgebied van Rugstreeppad. Dat kan veranderen op het moment dat de gesteldheid van het terrein wordt veranderd. Door op voorhand mitigatiemaatregelen te nemen wordt nader onderzoek niet noodzakelijk geacht.
- De aanwezige biotopen bieden geen potenties voor de aanwezigheid van beschermde flora.
- Aanwezigheid van beschermde soorten uit de overige soortgroepen wordt op basis van de aanwezige biotoop op voorhand uitgesloten.

Aanbevelingen

Voer de voorbereidende werkzaamheden uit buiten het broedseizoen van vogels. Dit loopt van grofweg 1 maart tot 1 juli. Dit is met name van toepassing bij werkzaamheden waarbij de ruderaal vegetatie en de houtige beplanting wordt aangetast.

Door de werkzaamheden uit te voeren conform de richtlijnen uit de gedragscode van de gemeente Zoetermeer wordt redelijkerwijs vermijdbare schade aan planten en dieren op voorhand voorkomen. Daarmee wordt tevens voldaan aan de zorgplicht uit de Wet natuurbescherming.

Aanbevolen wordt om het terrein aan de zijde van de Galvanistraat te voorzien van een paddenscherm om eventuele vestiging van de Rugstreeppad te voorkomen.

Literatuur

- Bijlsma, R.G., F. Hustings & C.J. Camphuysen, 2001. Algemene en schaarse vogels van Nederland (Avifauna van Nederland 2). GMB Uitgeverij/KNNV Uitgeverij, Haarlem / Utrecht.
- Broekhuizen, S., K. Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Canters & J.C. Buys. 2016. Atlas van de Nederlandse Zoogdieren. Naturalis, Leiden.
- Delft, J.J.C.W. van & W. Schuitema, 2005. Werkatlas amfibieën en reptielen in Noord-Brabant. RAVON Noord-Brabant, Tilburg / Stichting RAVON, Nijmegen.
- Creemers, R. & Delft, J. van. (redactie). 2009. De Amfibieën en Reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna deel 9. KNNV Uitgeverij, Zeist.
- Janssen, J. & Schaminée, J. 2008. Europese natuur in Nederland. Soorten van de Habitatrichtlijn. KNNV Uitgeverij, Zeist.
- Ministerie van Infrastructuur en Milieu 2012. Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte. Nederland concurrerend, bereikbaar, leefbaar en veilig. Maart 2012.
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. 2009. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep (Dienst Regelingen, brief 26 augustus 2009, kenmerk ffw2009.corr.046) te downloaden van de website van het Ministerie van EL&I.
- Mostert, K. & J. Willemsen. 2011. Voorlopige werkatlas verspreiding zoogdieren in Zuid-Holland 2000-2011. Stichting Zoogdierenwerkgroep Zuid-Holland, Delft.
- Stichting Floron. 2011. Nieuwe Atlas van de Nederlandse Flora. Stichting Floron, Nijmegen.
- Vos, J. G. & H. Sezegedi. 2011. Veldgids beschermde planten en dieren van Zoetermeer. Uitgave gemeente Zoetermeer.
<http://www.verspreidingsatlas.nl/>

© Bureau Stadsnatuur | Westzeedijk 345 | 3015 AA Rotterdam

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteursrechthebbende.
BSR kan door opdrachtgever niet aansprakelijk worden gesteld voor schade die voortvloeit uit gebruik van data of gegevens of door toepassing van aanbevelingen en conclusies, die zijn opgenomen in deze rapportage.

Bijlage – Wettelijk kader

1. Inleiding

De Wet Natuurbescherming is per 1 januari 2017 van kracht en vervangt de Flora- en faunawet, de Boswet en de Natuurbeschermingswet 1998. De informatie hieronder vat de belangrijkste feiten samen met betrekking tot de bescherming van soorten via de Wet natuurbescherming, en is gericht op personen en instanties die te maken krijgen met de wet in het kader van ruimtelijke ontwikkeling, beheer en onderhoud. Uitvoering van de wet valt onder de verantwoordelijkheid van de provincies, met uitzondering van grote infrastructurele projecten aan onder meer waterwegen; daarbij blijft de Rijksoverheid het bevoegd gezag. De inhoud van deze samenvatting betreft in eerste instantie de algemeen geldende verbodsbepalingen in de Wet natuurbescherming en in tweede instantie de Zuid-Hollandse context waarin deze verbodsbepalingen moeten worden toegepast. De aanvullende regelgeving rond bescherming van soorten in Natura 2000-gebieden wordt hier slechts kort besproken.

2. Doel van de Wet natuurbescherming

De Wet natuurbescherming beschermt de van nature in Nederland in het wild voorkomende planten en dieren en natuurgebieden.

3. Beschermingsregimes soorten

In de Wet natuurbescherming zijn drie categorieën soorten onderscheiden met een eigen beschermingsregime en daaraan gekoppelde verbodsbepalingen: vogels, habitatrichtlijnsoorten en overige soorten. Een soort kan niet onder meer dan één van deze regimes vallen. Vogels vallen per definitie onder het regime van de Vogelrichtlijn. De Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn betreffen Europese beschermingsregimes waar met de verbodsbepalingen artikel 3.1 en 3.5 in de Wet natuurbescherming in Nederland invulling aan wordt gegeven. Het regime 'andere soorten', artikel 3.10, heeft betrekking op soorten die alleen vallen onder een nationaal beschermingsregime; deze soorten zijn niet vermeld in de Europese richtlijnen. De drie beschermingsregimes met hun verbodsbepalingen zijn hieronder weergegeven.

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

Artikel 3.1

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

Artikel 3.5

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel B, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Beschermingsregime andere soorten

Artikel 3.10

1. Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
 - a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
 - b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
 - c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

2. Artikel 3.8 (bepalingen dat ontheffing of vrijstelling kan worden verleend, hier niet uitgebreid besproken), met uitzondering van het derde en vierde lid, is van overeenkomstige toepassing op de verboden, bedoeld in het eerste lid, met dien verstande dat, in aanvulling op de redenen, genoemd in het vijfde lid, onderdeel B, de noodzaak voor de ontheffing of vrijstelling ook verband kan houden met handelingen:
 - a. in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
 - b. ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen;
 - c. ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
 - d. ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
 - e. in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
 - f. in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
 - g. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied, of
 - h. in het algemeen belang.

3. De verboden, bedoeld in het eerste lid, onderdelen a, en b, zijn niet van toepassing op de Bosmuis, de Huisspitsmuis en de Veldmuis voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden.

4. Verordening uitvoering Wet natuurbescherming Zuid-Holland

De provinciale verordening bevat onder andere regels voor faunabeheereenheden en diverse vrijstellingen voor het bestrijden van schade en het uitvoeren van werkzaamheden. Ook is in de verordening opgenomen voor welke soorten een vrijstelling geldt van de verbodsbepalingen in artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming (zie de soortenlijst verderop onder 'Beschermdere andere soorten in Zuid-Holland (artikel 3.10)'). Voor de verordening, zie: <http://bit.ly/2n5cKWP>

5. Beleidsregel uitvoering Wet natuurbescherming Zuid-Holland

In de provinciale beleidsregel staan onderwerpen als het verlenen van tegemoetkomingen in de faunaschade en de vergunningverlening voor Natura 2000-gebieden in het kader van de Programmatische Aanpak Stikstof. Voor de beleidsregel, zie: <http://bit.ly/2ml3pMk>

6. Beschermde habitatrichtlijnsoorten in Zuid-Holland (artikel 3.5)

Soorten uitsluitend vermeld in Bijlage II – Beschermingsregime artikel 3.5 alleen van toepassing in Natura 2000-gebieden.

De volgende 2 soorten zijn sinds 1990 vastgesteld in de provincie Zuid-Holland en vallen uitsluitend in voor deze soorten aangewezen Natura 2000-gebieden onder het beschermingsregime artikel 3.5:

Nauwe korfslak	Zeggekorfslak
----------------	---------------

Soorten vermeld in Bijlage IV – Beschermingsregime artikel 3.5 van toepassing.

De volgende 39 soorten zijn sinds 1990 vastgesteld in de provincie Zuid-Holland en vallen onder het beschermingsregime artikel 3.5:

Groenknolorchis	Boomkikker	Otter	Meervleermuis	Dwergvinvis
Platte schijfhoren	Heikikker	Bosvleermuis	Rosse vleermuis	Gewone dolfijn
Bataafse stroommossel	Kamsalamander	Franjestaart	Ruige dwergvleermuis	Gewone vinvis
Gevlekte witsnuitlibel	Poelkikker	Gewone baardvleermuis	Tweekleurige vleermuis	Griend
Groene glazenmaker	Rugstreeppad	Gewone dwergvleermuis	Vale vleermuis	Potvis
Rivierrombout	Zandhagedis	Gewone grootoorvleermuis	Watervleermuis	Tuimelaar
Houting	Bever	Kleine dwergvleermuis	Bruinvis	Witsnuitdolfijn
Steur	Noordse woelmuis	Laatvlieger	Bultrug	

7. Beschermde andere soorten in Zuid-Holland (artikel 3.10)

De volgende 35 soorten zijn sinds 1990 vastgesteld in de provincie Zuid-Holland en vallen onder het beschermingsregime artikel 3.10 (NB: betreft uitsluitend als 'wild' gekwalificeerde plantensoorten; bron: *verspreidingsatlas.nl*):

Blaasvaren	Grote leeuwenklauw	Stofzaad	Grote modderkruiper	Grijze zeehond
Bokkenorchis	Karhuizer anjer	Schubvaren	Kwabaal	Steenmarter
Brave hendrik	Kleine wolfsmelk	Smalle raai	Ringslang	Waterspitsmuis
Brede wolfsmelk	Knolspirea	Stijve wolfsmelk	Boommarter	
Bruinrode wespenorchis	Moerasgamander	Tengere veldmuur	Damhert	
Dreps	Naakte lathyrus	Wolfskers	Das	
Echte gamander	Rozenkransje	Aardbeivlinder	Eekhoorn	
Glad biggenkruid	Ruw parelzaad	Grote vos	Gewone zeehond	

Soorten waarvoor in Zuid-Holland een vrijstelling geldt van beschermingsregime artikel 3.10

In Zuid-Holland is een vrijstelling van de verbodsbepalingen artikel 3.10 van toepassing op de volgende 22 soorten:

Bastaardkikker	Aardmuis	Egel	Konijn	Wezel
Bruine kikker	Bosmuis	Gewone bosspitsmuis	Ree	Woelrat
Gewone pad	Bunzing	Haas	Rosse woelmuis	
Kleine watersalamander	Dwergmuis	Hermelijn	Veldmuis	
Meerkikker	Dwergspitsmuis	Huispitsmuis	Vos	

8. Geïntroduceerde soorten in Zuid-Holland

Soorten die zich door menselijk toedoen buiten hun natuurlijke areaal hebben gevestigd (geïntroduceerde soorten) vallen in Zuid-Holland niet onder de beschermingsregimes van artikel 3.1, 3.5 of 3.10, tenzij sprake is van een populatie die langer dan 50 jaren achtereen heeft standgehouden in de provincie (mond med. PZH, maart 2017). Voorbeelden in een Zuid-Hollandse context zijn beschermde plantensoorten uitgezaaid vanuit tuinen en Vroedmeesterpad, al dan niet moedwillig geïntroduceerd door terrariumhouders.

Plantensoorten die lokaal zijn geïntroduceerd en als 'niet wild' zijn beschouwd in Zuid-Holland, zijn onder meer:

Bruinrode wespenorchis	Knolspirea	Knollathyrus	Echte gamander	Bergnachtsorchis	Wilde Weit
------------------------	------------	--------------	----------------	------------------	------------

Diersoorten die zijn geïntroduceerd en als 'niet wild' zijn beschouwd in Zuid-Holland, zijn onder meer:

Boomkikker	Muurhagedis	Vroedmeesterpad	Quaggamossel	Aziatische modderkruiper	Blauwband
------------	-------------	-----------------	--------------	--------------------------	-----------

De beschermde status van soorten als Muskusrat (sinds 1975 gedocumenteerd voor de provincie) en Nijlgans (eerste geval in 1967) kan op grond van het bovengeschetste 50 jaar-criterium ter discussie worden gesteld.

9. Zorgplicht

In de Wet natuurbescherming is een zorgbeginsel (artikel 1.10 en 1.11) opgenomen: de intrinsieke waarde van soorten is vastgesteld in een doelbepaling en geldt voor alle soorten, los van een beschermingsregime. Het is een algemeen geldende fatsoenseis die erop neerkomt dat redelijkerwijs vermijdbare schade aan en versterking van planten en dieren moet worden voorkomen.

10. Wanneer ontheffing aanvragen?

Wanneer redelijkerwijs kan worden vermoed dat verbodsbepalingen ten gevolge van een voorgenomen activiteit worden overtreden, moet eerst worden bepaald of mitigerende (verzachtende) maatregelen de schade kunnen beperken of tenietdoen zodat het overtreden van het verbod kan worden voorkomen. Wanneer het overtreden van een verbod onvermijdelijk is en er moet worden gecompenseerd voor veroorzaakte schade, dan dient men een ontheffing aan te vragen. Het aanvragen van een ontheffing heeft alleen zin als de functionaliteit van een plangebied voor een beschermde soort voldoende nauwkeurig in beeld is gebracht. Meestal is hier een uitgebreid onderzoek voor nodig waarin rekening wordt gehouden met de seizoensactiviteit van een soort. Dergelijk onderzoek dient aan bepaalde richtlijnen te voldoen op basis waarvan de kwaliteit en volledigheid ervan worden gecontroleerd door de Omgevingsdienst (zie onder). Een randvoorwaarde is daarnaast dat een aanvraag vergezeld dient te gaan van een zogenaamd activiteitenplan. Hierin moet een initiatiefnemer van een potentieel schadelijke handeling het belang van de voorgenomen activiteit onderbouwen en aangeven welke mitigerende en/of compenserende maatregelen ten gunste van de soort(en) in kwestie worden getroffen.

11. Omgevingsvergunning via gemeente

Wanneer er sprake is van een omgevingsvergunning mogen ontheffingen voor beschermde soorten aanhaken. Bij aanhaken moet de gemeente een volledigheidstoets uitvoeren en verzorgt de gemeente de toetsing door de Omgevingsdienst Haaglanden (ODH). Ten behoeve van een aanvraag zijn een onderzoeksrapport met inventarisatiegegevens en een activiteitenplan noodzakelijk. Met de aanvraag van een omgevingsvergunning is een wettelijke beslistermijn gemoeid van maximaal 26 weken. De gehele aanvraag verloopt via de gemeente. Voor meer informatie, zie: <https://www.omgevingsloket.nl>

12. Losse ontheffing via provincie

Wanneer een ontheffing aangevraagd moet worden waarbij geen omgevingsvergunning nodig is, is de beslistermijn 13 weken met maximaal 7 weken verlenging. De gehele aanvraag verloopt via Omgevingsdienst Haaglanden. De leges bedragen EUR 1800,-. Ten behoeve van een aanvraag zijn een onderzoeksrapport met inventarisatiegegevens en een activiteitenplan noodzakelijk. Voor meer informatie en aanvraagformulieren, zie:

<https://omgevingsdiensthaaglanden.nl/categorie/product/7-ontheffingverlening-soorten.html>

13. Gedragscodes

Gedragscodes in het kader van de Wet natuurbescherming worden alleen gemeentelijk of branchebreed opgesteld en dienen te worden goedgekeurd door het Ministerie van Economische Zaken. Bestaande gedragscodes die zijn goedgekeurd onder de Flora- en faunawet zijn, indien nog niet verlopen, nog altijd geldig voor de soorten die onder de Wet natuurbescherming onder één van de drie beschermingsregimes vallen. Voor nieuwe beschermde soorten waarvoor geen mitigerende maatregelen zijn vermeld in gedragscodes zal mogelijk een ontheffing noodzakelijk zijn. Voor soorten die niet (meer) onder een strikt beschermingsregime vallen hoeft niet per se te worden gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode. Er moet desalniettemin altijd rekening worden gehouden met de wettelijke zorgplicht.

14. Handhaving

Bij een vermoede overtreding van een verbodsbepaling in de Wet natuurbescherming kan handhaving worden ingeschakeld. In Zuid-Holland is de Omgevingsdienst Zuid-Holland-Zuid (OZHZ) hiervoor verantwoordelijk. Voor meer informatie, zie:

<https://www.ozhz.nl/vergunningen-en-meldingen/groene-handhaving>

Melding van een vermoede overtreding:

Telefoon: 078-770 85 85

mail: meldingFfwet@ozhz.nl

website: <http://www.natuurzuidholland.nl/contact/>

Overige contactgegevens:

Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid

Afdeling Toezicht en Handhaving

Postbus 550

3300 AN Dordrecht